



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Lyrika Jaromíra Boreckého v kontextu lumírovské generace

Vypracovala: Petra Čásenská
Vedoucí práce: prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.

České Budějovice 2014

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

Autor: Petra Čásenská

Název: Lyrika Jaromíra Boreckého v kontextu lumírovské generace

Vedoucí práce: prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.

Obor studia: Bakalářské studium učitelství pro 2. stupeň ZŠ, český jazyk – anglický jazyk

České Budějovice, 2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Petra Čásenská

PODĚKOVÁNÍ

Za cenné rady, připomínky, ochotu a podporu při zpracování této bakalářské práce bych ráda poděkovala panu prof. PhDr. Miloši Zelenkovi, DrSc. a rovněž pracovníkům Literárního archivu Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech.

ANOTACE

Práce se bude zabývat interpretací lyriky Jaromíra Boreckého na základě jeho vybraných textů. Pokusí se stanovit vývojové místo básníka v rámci lumírovské generace a také specifikovat poměr Jaromíra Boreckého jako epigona k Jaroslavu Vrchlickému. Součástí práce bude také analýza výrazových prostředků, tj. poetiky Jaromíra Boreckého. Cílem bude také zhodnotit dosavadní stav poznání o básníkovi v odborné literatuře, tj. zachytit jeho recepční ohlas v české literární historiografii.

ABSTRACT

The thesis will occupy with the interpretation of lyrics of Jaromír Borecký pursuant his selected texts. The thesis will attempt to determine a developmental place of the poet within the Lumír's generation and also to specify the situation of Jaromír Borecký as an epigone of Jaroslav Vrchlický. A component of the thesis will be an analysis of means of expression, i.e. the poetics of Jaromír Borecký. The aim of the thesis will be also to evaluate previous state of knowledge about the poet in special literature, i.e. to notice Borecký's reception response in Czech literary historiography.

OBSAH

Úvod.....	7
Životopis.....	9
Rozpory ruchovsko-lumírovské generace.....	21
Lyrika.....	30
Závěr.....	46
Soupis použité literatury a pramenů.....	48

ÚVOD

Cílem této bakalářské práce bude pokusit se vyložit lyriku Jaromíra Boreckého a zařadit ji do literárně-historického kontextu lumírovské generace na základě prozkoumání díla a životní dráhy tohoto autora. Jelikož Jaromír Borecký nebyl pouze básník, ale také překladatel, novinář, knihovník, kritik a hudebník, bude na tyto profese rovněž brán zřetel při umísťování jeho jména mezi rozličné literární proudy a skupiny druhé poloviny devatenáctého století.

Bakalářská práce je rozdělena na tři části. První část, *Životopis*, se pokusí zachytit život Jaromíra Boreckého jako celek a zdůraznit nejdůležitější momenty a události literátova života a kariéry. V této části bude jako nepostradatelný zdroj informací použit *Lexikon české literatury I.* a *Dějiny české literatury III.* Velký počet hodnotných informací bude rovněž čerpán ze vzpomínkových novinových článků, například z článku *Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník* autorky Dobromily Lebrové, dále z diplomové práce bývalé studentky Jihočeské univerzity Andrey Pavcové s názvem *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. V neposlední řadě bude početné množství údajů čerpáno z literárního fondu Jaromíra Boreckého, obsaženého v Literárním archivu Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech, zejména v jeho vzpomínkovém článku *Vzpomínka z parvy píseckého gymnázia a jiná vzpomínání z mládí*.

Druhá část práce, *Rozpory ruchovsko-lumírovské generace*, bude zaměřena především na spory, které zužily mezi těmito dvěma literárními skupinami, které se, ač působily ve stejném období, ubíraly každá jiným směrem. V této části budou nejpodnětnějšími zdroji informací *Dějiny literatury III.*, *Průvodce po dějinách české literatury* a *Panorama české literatury* z publikací, které se soustředí na českou literaturu celkově. Další díla, která budou při tvorbě této části nápomocná, jsou především *Vrchlickému nablízku* od Alberta Pražáka a bezpochyby kritika *Obraz novějšího básnictví českého* Elišky Krásnohorské, která je svým způsobem za rozpory mezi ruchovci a lumírovci zodpovědná.

Poslední část této bakalářské práce, *Lyrika*, bude praktická a bude v ní použito přímé metody rozboru básnické tvorby Jaromíra Boreckého s uvedením několika příkladových básní, jedné ke každé ze čtyř sbírek autora.

Jedním z cílů bakalářské práce bude zhodnotit označení Jaromíra Boreckého jako epigona Jaroslava Vrchlického, pokusit se uvést, zda byl Jaromír Borecký skutečně jen napodobitelem Vrchlického či zda je jeho poezie natolik individuální, aby mohl být tohoto přídomeku zproštěn.

ŽIVOTOPIS

Jaromír Borecký se narodil 6. srpna 1869 v Českých Budějovicích jako jedno ze čtyř dětí.¹ Jeho rodiče, matka Anna Borecká a otec Jan Borecký, vychovávali své děti ve středně majetné rodině, Jan Borecký byl totiž zaměstnán jako soudní úředník. Následně byl povýšen na pozici zemského soudního rady, což znamenalo nejen lepší finanční zabezpečení rodiny, ale také nutnost stěhování celé rodiny Boreckých za otcovým zaměstnáním, konkrétně do Písku.²

„ Povahy byl jsem prý velmi plaché; jakmile chůva se mnou vkročila do cizího domu, rozeřval jsem se k neutišení. Za těch okolností byl se mnou při stěhování asi kříž, neboť záhy bylo nám v červnu stěhovati se do Písku, kam otec postoupil ze soudního sekretáře na zemského soudního radu.“³

Jihočeské město Písek si Jaromíra Boreckého okamžitě získalo a okouzlo ho, bylo mu inspirací a místem stále ho lákajícím k návratu během celého života, jak můžeme vypožorovat z básnického díla Jaromíra Boreckého, v němž jsou skryty mnohé pozitivní odkazy na toto město.⁴ Právě v Písku později během svého dospělého života trávil většinu prázdninového času ve svém letním bytě.⁵

Malý Jaromír a jeho sourozenci byli od malička vedeni k vlastenectví, kultuře, četbě a hudbě. Jaromír se od útlého věku učil hrát na housle.⁶ To podnítilo jeho lásku k hudbě natolik, že byl přijat do kurzu píseckého hudebního skladatele Františka Gregory, kde působil jako zpěvák vysokého sopránu.⁷ Během působení v tomto kurzu

¹ FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 1 A-G*. Praha: Academia 1985.

² BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí*

³ BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí* (s. 1)

⁴ BLÜMLOVÁ, Dagmar. *Sto tváří z jihočeské kulturní historie*. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2000.

⁵ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümlová.

⁶ BORECKÝ, Jaromír. *Dopis Borecké Anně (matce)*. 1877

⁷ ČERNUŠÁK, Gracian. *Československý hudební slovník I (A–L)*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.

se věnoval také chrámovému zpěvu. Tato skutečnost měla velký vliv i na jeho literární tvorbu.

„ Prostředí, v němž se mísila krása s mystikou, v něm zanechalo hluboké stopy, které nalezneme i v jeho díle.“⁸

První velkou ránu zasadil život Jaromírovi již v dětském věku. Jeho nejstarší sestra Ludmila se ve škole nakazila nebezpečnou nemocí – záškrtkem. Na následky této choroby bohužel zemřela. Matka Anna Borecká ze strachu o své další děti raději zajistila soukromé vyučování pro svou mladší dceru Zdenku.⁹ Jan Borecký, otec Jaromíra, byl velmi horlivý čtenář a odebíral díla z České Matice, čímž podněcoval své děti ke studiu a četbě.¹⁰ Malý Jaromír si díky této vášni vymohl povolení, aby směl pobývat na Zdenčině vyučování a dokonce se na něm mohl aktivně podílet. Díky tomu přeskočil první dvě třídy obecné školy a v roce 1877 nastoupil rovnou do třídy třetí.¹¹

Po ukončení páté třídy obecné školy Jaromír vzhledem k úspěšně složené přijímací zkoušce přestoupil na gymnázium v Písku. Během školní docházky se seznámil se slavnou osobností, básníkem Adolfem Heydukem, ke kterému docházel na nepovinné kreslení. Heyduk sám kromě své básnické činnosti nakreslil tisíce kreseb.¹²

Když Jaromír navštěvoval první rok – primu na píseckém gymnáziu, byl jeho otec opětovně povýšen. Tento profesní vzrůst Jana Boreckého znamenal pro jeho rodinu již druhé stěhování, tentokrát do hlavního města Prahy. Otec si nicméně uvědomoval, že přestupování na jinou školu uprostřed školního roku by pro jeho syna Jaromíra nebylo vhodné, dovolil mu tedy až do konce prvního gymnaziálního ročníku bydlet u kamaráda Vladimíra, jehož otcem byl profesor Josef Ortl.

⁸ BLÜMLOVÁ, Dagmar. *Sto tváří z jihočeské kulturní historie*. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2000.(str. 187)

⁹ BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí*

¹⁰ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

¹¹ BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí*

¹² FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: Osobnosti, díla, instituce 2/I (H-L)*. Praha: Academia, 1993.

„ Když otec přeložen byl do Prahy, ponechal mě ještě dokončiti primu v Písku. Vyhledal mi byt u profesora Josefa Ortla, jenž byl takto titulován proto, že učil na vyšší dívčí škole.“¹³

I bez přítomnosti rodiny a pevné rodičovské ruky nad sebou Jaromír primu úspěšně zakončil a na jeho vysvědčení se objevila poznámka od zástupce ředitele píseckého gymnázia, že může bez problému přestoupit na jiný ústav.

Novou vzdělávací institucí se Jaromírovi stalo I. české reálné gymnázium ve Spálené ulici v Praze. Mezi svými novými spolužáky našel mnoho přátel, například Josefa Bolešku, který se později ve svém životě vypracoval na hudebního kritika a také dlouhá léta provázel nejrůznějšími pořady české filharmonie. Dalšími Jaromírovými přáteli se stali spisovatel Václav Hladík, malíř Jindřich Bottinger s dokonce také Karel Hoffmeister, který se stal známým klavírním virtuosem a věnoval se také pedagogické činnosti ve spojení s milovanou hudbou – byl rektorem pražské konzervatoře.¹⁴ Gymnaziální studia zakončil úspěšně složenou maturitní zkouškou roku 1888.¹⁵

Pro své vysokoškolské vzdělání si vybral Karlovu univerzitu v Praze, která tehdy nesla název Karlo - Ferdinandova univerzita a byla rozdělena na českou a německou část. Jaromír Borecký studoval na její české části, zapsal se na obor germanistiky a romanistiky. Byl velmi jazykově nadaný, kromě němčiny, francouzštiny, rumunštiny a české mluvnice a literatury studoval zejména orientální jazyky. V průběhu studia se jeho zájem čím dál tím více přesouval hlavně na orientální jazyky a východní kulturu vůbec. Učil se jim u profesora Rudolfa Dvořáka, jež byl sám významný český orientalista, a byl jedním z jeho zcela prvních žáků. I díky němu Boreckého zájem o tuto kulturu neutuchal, ba promítl se i v pozdějších jeho dílech, ať už odborných, básnických či překladových.¹⁶ Profesor Dvořák přednášel čínštinu, etiopštinu, turečtinu a

¹³ BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí* (str. 5)

¹⁴ BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí*

¹⁵ FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 1 A-G*. Praha: Academia 1985.

¹⁶ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümlová.

hebrejštinu, sánskrtu a arménštině se Borecký věnoval u indologa Josefa Zubatého, který ho rovněž seznámil s Avestu, posvátným textem starého Íránu. Během těchto studií narazil na básníka Omara Chajjáma, jehož poezie se mu stala celoživotním zdrojem inspirace a potěšení.¹⁷

Během studia na vysoké škole, přesněji v únoru roku 1888, se Jaromír Borecký seznámil s později známým českým spisovatelem Jaroslavem Kvapilem.¹⁸ Díky společnému zájmu o literaturu se z nich stali přátelé. Seznámili se na univerzitě, nejspíš na přednáškách profesora Jana Gebauera. Šťastnou náhodou oba mladíci bydleli blízko od sebe, tudíž se často navzájem navštěvovali, chodili stejnou cestou do školy a utužovali své přátelství. V této době se také oba dva pokoušeli o svou první vlastní literární činnost, kterou se snažili i prezentovat na veřejnosti.¹⁹ Jaromírovi Boreckému vyšel první literární projev roku 1888 v obrázkovém časopise Světozor. Byly to dvě básně; *Mystické ženy a Slavíkům hřbitovním*.²⁰ Jejich zveřejnění ve Světozoru se uskutečnilo vlastně bez přičinění Boreckého. Borecký své básně nejprve poslal Svatopluku Čechovi, který v tomto časopise působil, avšak Čech je nejspíše někde založil a již je nenašel. Situaci zachránil přítel Boreckého F. X. Šalda, který texty tak dlouho roznášel po literárních kavárnách, až se nakonec zmíněné dvě básně v červnovém čísle Světozoru objevily. Zakrátko po tomto zveřejnění se jeho dílo začalo objevovat i v dalších literárních časopisech, například v Lumíru, Osvětě či Zlaté Praze.²¹

¹⁷ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

¹⁸ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

¹⁹ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümlová.

²⁰ *Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. Digitalizovaný archiv časopisů (Světozor)* [online]. 1888, roč. 22, č. 28. Str. 439. Dostupné na World Wide Web: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=SvetozorII/22.1888/28/439.png>>

²¹ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümlová.

Tyto básnické pokusy byly ovlivněny především Jaroslavem Vrchlickým, jako ostatně většina tehdejší mladé tvorby, například Šaldovy, a také počínající módou dekadence.

„Kvapil to v pozdějším věku úsměvně charakterizoval: „...samá mrtvá vůně a gotická katedrála a nostalgie a hříšné lásky...““²²

Borecký osobně byl pochopitelně ovlivěn starověkou orientální poezií, kterou studoval, a to zejména jejími básnickými formami. Mezi přátele mladých literátů patřili i další autoři, například Antonín Sova, Václav Hladík, bratři Mrštíkové či Hubert Gordon Schauer.²³

Jaroslav Kvapil byl známým Františka Xavera Šaldy a jak již bylo řečeno, svého přítele Jaromíra s ním také brzy seznámil. F. X. Šalda se s Boreckým spřátelil a jako starší přítel mu poskytl ochranu a různé cenné rady. Dokonce mu pomohl dokončit Boreckého první básnické dílo – sbírku *Rosa Mystica*, které také vymyslel název.²⁴ Boreckého se Šaldou spojovala také společná vidina vytvoření salonu, který by sloužil ke schůzkám mladých českých intelektuálů. Do té doby se totiž mladí umělci scházeli v hospodách a podobných restauračních zařízeních nízké cenové kategorie. To oběma přátelům připadalo nevhodné, i přesto, že měli poměrně rádi typické hospodské veselí. Raději ovšem měli čerstvý vzduch a procházky, studentský život.²⁵ Tento plán na vytvoření salonu však bohužel zůstal neuskutečněn. Ani přátelství Boreckého se Šaldou nevířovalo, vztahy naopak ochladly.

²² LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

²³ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

²⁴ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

²⁵ BORECKÝ, Jaromír. *Co bych napsal F. X. Šaldovi k jubileu*. 1917

„ K našemu vzájemnému oddálení časem přispělo i zostření Šaldova poměru v Vrchlickému; na dvou židličkách seděti nebylo možno, a na této cestě jíti za Šaldou nedovolovalo mi mé nejhlubší přesvědčení.“²⁶

Jedno z posledních přátelských setkání se uskutečnilo na svatbě Boreckého 29. září 1894, kde byl Šalda za družbu. Poté již jejich styky ustaly nadobro.²⁷

Roku 1893 Jaromír Borecký ukončil svá vysokoškolská studia a o pět let později získal doktorský titul svou disertační prací nazvanou *Abul Kásim Firdúsí*, jednou z jejích perský národní epos, dílo básníka Firdúsího, který vypráví o dějinách perské říše na samém počátku její existence.²⁸ Tuto práci obhájil u profesora Rudolfa Dvořáka a využil v ní své rozsáhlé znalosti orientálních jazyků.²⁹ Jako celek je však toto obsáhlé dílo špatně srozumitelné.

„ Je to dílo rozsáhlé, psané velmi složitě, téměř nesrozumitelně. Autor se příliš často zabývá nepodstatnými detaily. Tato charakteristika platí vesměs o všech Boreckého odborných pracích.“³⁰

Po zdárném ukončení vysokoškolských studií přijal Jaromír Borecký roku 1890 zaměstnání ve Veřejné a univerzitní knihovně v Praze, pracoval na pozici praktikanta. V této knihovně v té době pracovali i němečtí zaměstnanci, neboť nebyla českým, ale zemským ústavem. Také tehdejší ředitel Richard Kukula podíl německých pracovníků podporoval.³¹ O rok později získal práci posuzovatele stavu Veřejné obecné knihovny

²⁶ BORECKÝ, Jaromír. *Přednáška o F. X. Šaldovi*. 1944 (str. 2)

²⁷ BORECKÝ, Jaromír. *Co bych napsal F. X. Šaldovi k jubileu*. 1917

²⁸ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

²⁹ FILIPSKÝ, Jan a kol. *Kdo byl kdo: Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*. Praha: Nakladatelství Libri, 1999.

³⁰ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová. (str. 7)

³¹ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

v ulici Na Zderaze na Novém Městě v Praze.³² Stav knihovny posuzoval spolu se spisovatelem Václavem Řezníčkem, který se později stal ředitelem knihovny Národního muzea. Oba se shodly, že tehdejší stav knihovny se nezdál být udržitelným, avšak prozatím nedoporučovali, aby byla vystavěna nová budova. Až roku 1903 se knihovna přestěhovala do nové stavby na Mariánském náměstí, kde pod názvem Městská knihovna v Praze sídlí dodnes.³³

Velká změna k lepšímu v knihovnické kariéře Jaromíra Boreckého nastala po první světové válce, kdy se roku 1919 stal ředitelem Veřejné a univerzitní knihovny. Tomuto postu předcházela doba strávená v dozorčí komisi Richarda Kukuly, jež mu přidělil Národní výbor, oficiální vlastník knihovny. Borecký se vedení knihovny ujal velmi zodpovědně, krátce po jmenování ředitelem došel k rozhodnutí vnést do knihovny vnitřní řád a postarat se o to, aby se mohla dál rozvíjet k lepšímu. Přispěl k tomu zejména vytvořením čtenářského a výpůjčního řádu, který do té doby v knihovně neexistoval, knihy si čtenáři půjčovali zcela libovolně, proto Borecký přistoupil také k vytvoření revize knižního fondu. Tato uspořádání byla velmi inovativní, v dobách, kdy v čele knihovny stál Richard Kukula, se knihovna zdála být oproti Boreckého vedení téměř bez jakéhokoli řádu.

V období po první světové válce knihovna pod vedením Jaromíra Boreckého vzkvétala. Nabízela nová pracovní místa, která se rychle plnila. Ani množství nových pracovníků však nestačilo držet krok s množstvím práce. Veřejná a univerzitní knihovna byla první knihovnou v nově vzniklé Československé republice, a tomu také odpovídal počet pracovních úkolů. Počet titulů, které knihovna nabízela, vzrostl téměř dvojnásobně, také čtenářů přibývalo dvojnásobné množství. Pracovní nasazení zaměstnancům navíc stěžovaly stavební úpravy budovy, ve které knihovna dodnes sídlí, a to v pražském Klementinu. K přestavbě muselo dojít zejména kvůli nedostatečné

³² *Historie Městské knihovny v Praze* [online]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/historie/>>

³³ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

prostorové kapacitě knihovny. Nutno ale podotknout, že stavební práce, prováděné pod vedením architekta Ladislava Machoně, probíhaly velmi rychle a provoz knihovny téměř nemusel být přerušen. I přes rychlost těchto prací se jejich průběh podepsal na zdravotním stavu Jaromíra Boreckého. Neustálá zima kvůli přestavbě a velké pracovní vytížení způsobily řediteli knihovny bolesti nohou a krční páteře.

Nejen zdravotní potíže ztěžovaly Boreckému jeho úřad v knihovně. Špatné vztahy měl s ředitelem knihovny Národního shromáždění Zdeňkem Tobolkou, který si nikdy nenechal ujít příležitost napsat o Veřejné a univerzitní knihovně či o samotném Boreckém něco špatného. Naopak blízkým člověkem se mu stal jeden z jeho podřízených, životopisec Jana Nerudy Bohuslav Čermák, se kterým dokonce chodíval domů z práce stejnou cestou. Boreckého postavení ředitele knihovny bylo výhodné také pro jeho přátele z okruhu literátů a novinářů. Dokázal jim totiž sehnat i obtížně dostupné tituly, dovoloval jim nechávat si knihy tak dlouho, jak potřebovali, půjčoval jim tituly přednostně.³⁴ Tento přístup, ač dobře míněný, se mu vymstil v případě F. X. Šaldy. Šalda dostal za úkol nakoupit knihy Dante Alighieriho za ministerské peníze, zakoupené tituly měly být po použití odevzdány do Veřejné a univerzitní knihovny. Knihy však dlouho odevzdány nebyly. Borecký z úcty a přátelství k Šaldovi dlouho nad tímto problémem přivíral obě oči, nakonec mu ale nezbylo nic jiného, než začít knihy vymáhat. Šalda tedy zmíněnou literaturu nakonec odevzdal, nejspíš se však cítil dotčen přístupem Boreckého a tato situace v každém případě přispěla k ukončení jejich přátelských vztahů, a to i přes to, že Borecký jednal pouze v zájmu své profese a knihovny.³⁵

Za celou dobu svého knihovnického působení napsal Jaromír Borecký pouze jeden knihovnický spis, a to Pravidla katalogu základního (lístkového abecedního seznamu jmenného), který vyšel roku 1925. Tento spis byl však ostatními vědeckými pracovníky z oboru knihovnictví zkritizován. Knihovnický a spisovatelský duch se

³⁴ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

³⁵ BORECKÝ, Jaromír. *Co bych napsal F. X. Šaldovi k jubileu*. 1917

v Boreckém spojili roku 1894, kdy se začal podílet na tvorbě Ottova slovníku naučného. Významně mu přispěl zejména svými pojednáními o orientalistice, literární historii a hlavně o hudbě.³⁶

Kromě knihovnictví se Jaromír Borecký zabýval také redakční činností. Celkově je na místě tvrdit, že byl jako redaktor mimořádně činný a plodný. Jména jako *Besedy lidu*, *Česká revue*, *Česká Thalia*, *Dalibor*, *Květy*, *Literární rozhledy*, *Osvěta*, *Pokroková revue* či *Světobzor* jsou pouhým zlomkem názvů periodik, se kterými Borecký spolupracoval.³⁷ Jako uznávaný hudební kritik získal roku 1893 místo hudebního referenta v *Národních listech*. Této pozice si Borecký velmi považoval, stejně jako svých kolegů, zejména svého nadřízeného Julia Grégra, spoluvlastníka a spoluzakladatele tohoto deníku. Jako hudební kritik přirozeně dostával velké množství dopisů a žádostí od hudebníků, kteří toužili zejména po příznivé kritice, například klavíristka a skladatelka Otýlie Dvořáková byla v dopisování Boreckému natolik neúnavná, že Jaromír nakonec kladnou kritiku jejího vystoupení napsal.³⁸ Avšak temnější stránka Jaromíra Boreckého byla ta, že si občas vyřizoval osobní účty přímo prostřednictvím kritik, které by samozřejmě měly být co nejobjektivnější. Toto mu bylo vytýkáno dokonce i přáteli, například Ignátem Hermannem. Ačkoli byl čtenáři oblíben, roku 1910 po sedmnáctiletém působení z *Národních listů* odešel, důvodem byl nový majitel.³⁹ Stál u zrodu časopisů *Zvon* a *Máj*. V časopise *Zvon* byli jeho kolegy osobnosti jako Jaroslav Vrchlický, Zikmund Winter, Antonín Klášterský či Alois Jirásek. Roku 1902 byl založen týdeník *Máj* a začalo docházet ke konfrontacím mezi oběma periodiky. Zakladatelé, přispěvatelé a redaktoři *Zvonu* chápali vznik *Máje* jako konkurenci, křivdu a útok na jejich časopis. Nikdy se s jeho existencí nesmířili. Značné problémy to přinášelo autorům, jejichž příspěvky se objevovaly v obou časopisech, Borecký měl situaci ještě

³⁶ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

³⁷ FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 1 A-G*. Praha: Academia 1985.

³⁸ DVOŘÁKOVÁ, Otýlie. *Dopisy Jaromíru Boreckému*. LA PNP Staré Hrady, fond J. Boreckého.

³⁹ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

těžší, protože se přímo účastnil založení jak Zvonu, tak i Máje. Rozuzlení této situace se dostavilo spolu s výzvou „Zvonařů“ k odchodu Boreckého z redakce Zvonu. Ve stejnou dobu se Borecký dočetl nelichotivé a urážlivé věci proti své osobě přímo v Máji. Nemohl si to nechat líbit, vzdal se proto svého členství i ve druhém časopise. I přes svou ukřivděnost udržoval Borecký určitý kontakt s časopisem Zvon i po svém odchodu, vždy však s velkou dávkou opatrnosti. Jediným blízkým člověkem z tohoto periodika mu zůstal Antonín Klášterský, se kterým udržoval přátelský vztah a radil se s ním v situacích, souvisejících se zmíněnými časopisy. Po čase se zjitřené vztahy mezi Boreckým a redakcemi Zvonu a Máje uklidnily. Avšak temnější stránka Jaromíra Boreckého byla ta, že si občas vyřizoval osobní účty přímo prostřednictvím kritik, které by samozřejmě měly být co nejobektivnější. Toto mu bylo vytýkáno dokonce i přáteli, například Ignátem Hermannem.

Neméně zajímavá je kromě Boreckého literární a redakční činnosti také jeho činnost pedagogická. Byl učitelem české literatury na konzervatoři v Praze, přednášejícím úvodu do písemnictví v jazykových kurzech Jednoty Svatopluka Čecha a inicioval také přednášky v nejrůznějších městech republiky, a to zejména o Jaroslavu Vrchlickém.⁴⁰

Jedním z nejšťastnějších dnů v osobním životě Jaromíra Boreckého bylo bezpochyby 29. září roku 1894, kdy si vzal svou životní lásku Barboru Františku Schöpfovou, primabalerínu Národního divadla. Ta patřila k největším oporám baletní scény Národního divadla, tuto pozici si zasloužila zejména tvrdou dřinou, od mala se učila tančit a již v patnácti letech tančila v Prozatímním divadle. V dobách před uzavřením sňatku s Boreckým jí stíhalo nepříjemné období, několikrát se při tanci zranila a dokonce ji postihlo i psychické zhroucení. Po svatbě vystupovala v divadle pod jménem Františka Borecká a i nadále byla obsazována do velkých a důležitých rolí.⁴¹ Na

⁴⁰ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

⁴¹ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

dobro s tancem skončila až pět let po svatbě, kdy se u ní začala projevovat duševní choroba, diagnostikovaná jako melancholie. Současný název této nemoci je deprese. Ta se projevovala především neustálým až chorobným smutkem, depresivní náladou bez jakékoli viditelné příčiny, nechutí cokoli dělat.⁴² Zdravotní stav Františky Borecké se samozřejmě odrazil i na její profesní kariéře. Nemohla donutit samu sebe do práce docházet, proto se ředitelství divadla rozhodlo dát jí výpověď. Jaromír Borecký ale usoudil, že výpověď by jeho manželku mohla ještě více rozrušit, proto zařídil, aby vedení divadla oznámení o propuštění Františky neoznamovalo, nýbrž počkalo, až se paní Borecká rozhodne odejít sama. O svou nemocnou ženu se spisovatel řádně staral a velmi ji miloval, i přesto, že ona mu vinou své deprese nedávala lásku tolik najevo.

„ O paní snů mých, žití mého paní,

již pokárej své oči, jež jen raní,

a řekni jim: „ Dost už osud ho stih,

o krásné oči, mějte slitování!“

*Tvůj, navěky tvůj Jaromír.*⁴³

Zařizoval jí léčebné pobyty v lázních a různých přírodních zařízeních, přesto se však nemoc dlouhá léta nevzdávala. Nutno ovšem podotknout, že sama Františka se také nehodlala vzdát.

Manželé Borečtí společně zplodili dvě děti. Dcera jménem Jaromíra nevypadala, že půjde v otcových stopách, měla ve škole značné problémy, dokonce musela provádět reparát. O to, že postoupila do dalšího ročníku, se zasloužily především konexe jejího otce. Zato druhý potomek, syn Miloš, zdědil po otci mnohé vlastnosti a vášně, například velmi kladný vztah nejen k literatuře jako celku, ale dokonce i

⁴² PRAŠKO, Ján. *Deprese a jak ji zvládat: stop zoufalství a beznaději*. Praha: Portál, 2003.

⁴³ BORECKÝ, Jaromír. *Poslání*. Dopis Borecké Františky (manželce), 1893

k orientálním jazykům.⁴⁴ Manželka Jaromíra Boreckého i přes svůj psychický stav působila v letech 1919 – 1933 na pražské konzervatoři, kde pracovala jako profesorka uměleckého tance v dramatickém oddělení.⁴⁵ Navíc se kromě svých vlastních dětí starala ještě o svou neteř Idu Schöpfovou, která přišla o oba rodiče.⁴⁶ Františka se i přes své zdravotní problémy dožila úctyhodného věku 84 let, zemřela v Praze 19. října roku 1946.⁴⁷

Ani po smrti manželky neztrácel Jaromír Borecký svůj životní elán a optimismus. Nebyl sužován žádnou vážnou nemocí, jediné, co ho trápilo, byly bolesti nohou. Od těch si ulevoval léčebnými pobyty zejména v Janských lázních, nikdy se mu však nepodařilo zbavit se bolesti úplně. Skonal pět let po smrti své ženy, 8. května roku 1951, dva měsíce před svými 82. narozeninami.⁴⁸

⁴⁴ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümlová.

⁴⁵ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

⁴⁶ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümlová.

⁴⁷ LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

⁴⁸ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümlová.

ROZPORY RUCHOVSKO-LUMÍROVSKÉ GENERACE

Druhá polovina devatenáctého století byla pro českou literaturu určitým symbolem naděje. Po dlouhých devíti letech Bachova absolutismu, který trval mezi roky 1851 a 1859 konečně vysvitla naděje, národní sebevědomí a hrdost; vlastnosti, které byly téměř celé desetiletí utlačovány nemožností svobodného projevu a nucenou opatrností. Téměř se zdá, jakoby se autoři druhé poloviny 19. století snažili svými literárními počiny neoabsolutismus zastínit či částečně vymazat vzpomínky na něj a přebít je něčím lepším, takových kvalit dosahují jejich díla.⁴⁹

„ O velké tvůrčí síle tehdejších spisovatelů i o jejich citlivém sepětí s ústředními otázkami doby svědčí to, že jejich tvorba získala tak značný společenský dosah při upevňování a rozvíjení národního života a že si uchovává dodnes stálou estetickou cenu.“⁵⁰

Tato doba se vyznačovala vznikem několika literárních hnutí, která odrážela zejména kulturní a politický stav české společnosti. Jednou z nejnápadnějších skupin byli bezpochyby májovci, sdružení autorů okolo almanachu Máj, který poprvé vyšel v roce 1858. Ač byl nazvaný podle nejznámějšího díla českého romantika Karla Hynka Máchy, příslušníci této literární skupiny netvořili ve stejném duchu jako Mácha, samotářský, nepochopený básník, který se zabýval otázkami bytí; naopak velmi čile kooperovali s dalšími periodiky a vyhledávali kontakt se čtenáři. Mezi hlavní představitele májovců patřili Josef Barák, Vítězslav Hálek, Jan Neruda, Václav Šolc a Adolf Heyduk, ke spoluúčasti pozvali osobnosti jako Jakuba Arbesa, Rudolfa Mayera, Karolínu Světlou, a také Boženu Němcovou či Karla Jaromíra Erbena.⁵¹

⁴⁹ POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III : Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

⁵⁰ POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III : Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961. (s. 7)

⁵¹ VOISINE-JECHOVÁ, Hana. *Dějiny české literatury*. Jinočany: Nakladatelství H&H Vyšehradská, s.r.o., 2005.

V sedmdesátých letech devatenáctého století se pohled na českou literaturu a její funkci mění. Zůstává sice určité světoobčanství a snaha informovat o zahraničním dění, kterou oplývali již májovci, ale zároveň se vyostřuje konflikt mezi touto kosmopolitou, touhou přiblížit se kvalitě evropských či dokonce světových národních literatur, a obavou o to, aby česká literatura při této snaze neztratila svůj vlastní národní charakter. Tento konflikt nehýbal pouze českým literárním světem, ale také tím politickým. Bez jakýchkoli omezení byla vládnoucí politickou stranou Národní strana, která vznikla již roku 1848, pravého rozmachu se jí však dostalo až po pádu Bachova absolutismu. Již v šedesátých letech se uvnitř strany objevovaly tytéž tendence jako v literární oblasti.⁵² Pevné jádro Národní strany propagovalo tzv. politiku pasivní rezistence, která se zakládala na nepřítomnosti českých zastupitelů na říšském sněmu Rakouska-Uherska z důvodu nesouhlasu s nespravedlivým jednáním ze strany monarchie.⁵³ Zato si však sami nárokovali právo na autoritářské diktování zaměření celé národní politiky, byli velmi konzervativní a získali přívlastek *staročeši*. Proti nim se vyhraňovali *mladočeši*, liberální členové Národní strany, kteří nesouhlasili především s politikou pasivní rezistence, propagovali odpor aktivní. Konflikt se vyhroutil roku 1874, kdy se mladočeši nadobro odtrhli od Národní strany a vytvořili vlastní Národní stranu svobodomyšlnou. Skutečnost, že politická scéna se nedokáže dohodnout a vytváří sama mezi sebou rozbroje, vedla k prohlubování propasti mezi světem politickým a světem občanů, kteří pociťovali zklamání, nechuť a především tíseň.⁵⁴

V literárním světě dochází k diferenciaci sociálních funkcí literatury. Deset let po prvním vydání almanachu *Máj*, roku 1868, vychází nový almanach *Ruch*. Byl založen ku příležitosti oslav položení základního kamene Národního divadla, hlavním redaktorem byl Josef Václav Sládek. Nejvýraznějším přispěvatelem tohoto almanachu se stal

⁵² POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III: Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

⁵³ GALÍK, Josef a kol. *Panorama české literatury: Literární dějiny od počátků do současnosti*. Olomouc: Rubico s.r.o., 1994.

⁵⁴ POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III: Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

Svatopluk Čech. Almanach Ruch byl symbolem národnosti, orientoval se především na tradiční postoje. Jeho hlavním cílem bylo zachovat českou literaturu svobodnou, nedovoloval její ovlivnění cizím jazykem, zejména německým. Ruchovci byli zaměřeni na slovanskost, žádný jazyk západního světa nesměl zasáhnout do české národní literatury. Kromě Sládka a Čecha do almanachu Ruch přispívala také Eliška Krásnohorská, Ladislav Quis či Rudolf Pokorný.⁵⁵

Přibližně ve stejné době, kdy byl založen almanach Ruch, se začalo formovat seskupení autorů okolo časopisu Lumír. Tento časopis vycházel již od roku 1851, avšak teprve v letech 1877-1898, kdy v jeho čele stál Josef Václav Sládek, se dostal do širšího povědomí jako protivník almanachu Ruch. Mezi nejvýznamnější reprezentanty lumírovců patřili Jaroslav Vrchlický a Julius Zeyer. Prosazovali světový aspekt literární tvorby, fascinováni byli především francouzskou poezií – parnasismem, který vyžadoval tvarovou vytříbenost básní.⁵⁶

Lumírovci zpočátku nebyli od ruchovců jednoznačně odlišitelní, nejspíše proto, že i ruchovci čas od času publikovali v Lumíru a naopak, obě skupiny autorů se také podobně drželi vlasteneckých ideálů. Jablkem sváru mezi nimi bylo spíše to, jakým způsobem se snažili tyto národní ideály naplňovat. Konzervativní ruchovci se pokoušeli zachovat českou literaturu čistě slovanskou a čerpat témata výlučně ze slovanského prostředí.⁵⁷ Naopak lumírovci byli velmi kosmopolitní, obdivovali literaturu západních národů, zejména francouzskou a španělskou, v menší míře i anglickou. Ani toto rozdělení ovšem neplatilo vždy, jedním z nejznámějších překladů představitelky ruchovců Elišky Krásnohorské je Childe Haroldova pouť od anglického - západního

⁵⁵ GALÍK, Josef a kol. *Panorama české literatury: Literární dějiny od počátků do současnosti*. Olomouc: Rubico s.r.o., 1994.

⁵⁶ GALÍK, Josef a kol. *Panorama české literatury: Literární dějiny od počátků do současnosti*. Olomouc: Rubico s.r.o., 1994.

⁵⁷ VOISINE-JECHOVÁ, Hana. *Dějiny české literatury*. Jinočany: Nakladatelství H&H Vyšehradská, s.r.o., 2005.

autora George Gordona Byrona, lumírovec Vrchlický zase překládal dílo slovanských spisovatelů - polského autora Adama Mickiewicze či slovince Antona Aškerce.⁵⁸

Přesto to byla právě Eliška Krásnohorská, kdo první přišel s otevřenou kritikou lumírovského kosmopolitního zaměření. Neúprosná literární kritička vyčítala ruchovcům přílišnou závislost na literatuře západního světa a nedostatek slovanských podnětů, které by podnítily národního ducha českého čtenářstva. Její kritiky byly tištěny v časopise Osvěta, vedeném Václavem Vlčkem. Osvěta byla zaměřená především na vlastenectví, a přestože jejím záměrem bylo povznést se nad stranické rozpory a sjednotit české spisovatele, vyhraňovala se často vůči Lumíru.⁵⁹

Nejvýraznější kritika Elišky Krásnohorské, nesoucí název *Obraz novějšího básnictví českého*, vyšla roku 1877 v *Časopisu Musea království Českého*. Redaktora tohoto časopisu Josefa Emlera Krásnohorská zaujala již svými dřívějšími literárními recenzemi a kritikami, které uveřejňovala převážně v *Ženských listech*, časopisu, do kterého často přispívala.⁶⁰ V kritice *Obraz novějšího básnictví českého* Krásnohorská nejprve zdůrazňuje harmonický soulad mezi vlasteneckým duchem národa a českou poezií ze starších dob.

„ Je to obraz celistvý, ladný a vábný. V harmonické úplnosti jeví se na něm organický růst myšlenky české v různé její směry, jakoby duch národa z jednoho kmene v souměrnou korunu se rozvětvil, a každá větev obsypána květem, - každý směr nalezl svůj veliký vynikající talent.“⁶¹

⁵⁸ GALÍK, Josef a kol. *Panorama české literatury: Literární dějiny od počátků do současnosti*. Olomouc: Rubico s.r.o., 1994.

⁵⁹ POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III: Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

⁶⁰ VLAŠÍNOVÁ, Drahomíra. *Eliška Krásnohorská*. Praha: Melantrich, 1987.

⁶¹ KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Obraz novějšího básnictví českého: Výňatek z Časopisu Musea království Českého, ročníku LI. svazku I. a II.* Internet Archive [online]. c2001. Dostupné na World Wide Web: <<https://archive.org/details/obraznovjhobsni00pechgoog>> (s. 4)

Vyzdvihuje především Josefa Jungmanna, jenž se podle ní zasloužil o vnesení české lidové slovesnosti do básnických děl a tím nepřímou o to, že česká poezie autorů Erbena, Čelakovského či Rubeše byla vlastenecká od samého jádra. Krásnohorská zároveň nenápadně začíná s kritikou nové, mladé generace básníků. Tato generace si podle ní svých úctyhodných předchůdců dostatečně neváží, znevažuje národní poezii nevlasteneckými, světovými tématy.⁶²

„Počínají tu onde se zvedati hlasové, jakoby starší poezie česká k uměleckému měřítku byla ani nedorostla a literárního významu vlastně neměla, k čemuž připojena bývá nepoměrná chvála sil nejmladších a „světové“, jakž s oblibou se psává, jejich výše.“⁶³

Krásnohorská ve své kritice dokonce vyjadřuje názor, že dílo mladé generace bude brzy zapomenuto, zatímco starší čeští autoři nikdy nezmizí z povědomí českého národa, přestože toho času jsou mladými autory znevažováni. Na druhou stranu ovšem připouští, že žádného z autorů mladé generace nepodceňuje a jejich talent považuje za nepopíratelný. Problém je podle ní především v odklonu moderní poezie od národních tradic. Mladí autoři čerpají podstatu své tvorby z cizí literatury, což nemůže probudit sympatie a vnímavost pro poezii ze strany českých čtenářů. Podle Krásnohorské česká společnost potřebuje témata poezie vycházející z národních tradic, jen tak se česká tvorba a český národ může znovu sjednotit. Připomíná mladým autorům, že každý cizí, „světový“ básník je také jen básníkem národním svého vlastního národa, měli by se

⁶² KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Obraz novějšího básnictví českého: Výňatek z Časopisu Musea království Českého, ročníku LI. svazku I. a II.* Internet Archive [online]. c2001. Dostupné na World Wide Web: <<https://archive.org/details/obraznovjhobsni00pechgoog>>

⁶³ KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Obraz novějšího básnictví českého: Výňatek z Časopisu Musea království Českého, ročníku LI. svazku I. a II.* Internet Archive [online]. c2001. Dostupné na World Wide Web: <<https://archive.org/details/obraznovjhobsni00pechgoog>> (s. 5,6)

proto snažit stát světovými, po čemž tolik touží, prostřednictvím domácích, národních témat, světovými básníky se pouze inspirovat, ne je napodobovat.

Eliška Krásnohorská ve své kritice *Obraz novějšího básnictví českého* dále pokračuje osobitým hodnocením jednotlivých českých básníků. Začíná slavným triem autorů Vítězslavem Hálkem, Adolfem Heydukem a Janem Nerudou, jejichž poezii oceňuje velmi kladně, dává je novodobým moderním básníkům za vzor, a to i přesto, že Jan Neruda byl považován za určitého předchůdce kosmopolitní literatury, velmi jím byl ovlivněn Jaroslav Vrchlický.⁶⁴ Poté přikračuje k podrobným posudkům převážně mladých kosmopolitních autorů. Na první pohled je zřejmé ochladnutí jejího postoje oproti předchozím odstavcům kritiky. Toto rezervované stanovisko postupně zasahuje mnohé moderní básníky, například Emanuela Miřiovského nebo Otakara Červinku, nakonec ovšem kulminuje na jméně, jež bylo Krásnohorské pravděpodobně pomyslným trnem v oku – Jaroslav Vrchlický. Vytýká mu, že se naprosto vyhýbá českým národním tématům, veškeré náměty čerpá jen a pouze z cizích literatur. Krásnohorská se zaměřuje také na formální stránku Vrchlického básnické tvorby, a to především na nedostatky v oblasti rytmičnosti a slohovosti. Na druhou stranu absolutně nepopírá jeho talent, naopak ho vyzdvihuje, až téměř blahořečí, ale podle jejího názoru je škoda, že Vrchlický tak záviděníhodné vlohy nenaplnuje slovanským duchem.⁶⁵

„ Nikdo neupře mu uznání, že talent jeho jest z neobyčejně skvělých, bohatých, svěžích. Tvoření jeho jest rychlé, snadné, rozmanité; forma lahodná, mluva ušlechtilá, volně užívající sice licencí všemožných, ale větším dílem jen do té míry, kde ještě neruší ladnosti ani dojmu. Lépe by ovšem bylo spojití veškerou onu lahodu také s úplnou správností rytmickou i slohovou.“⁶⁶

⁶⁴ PRAŽÁK, Albert. *Vrchlickému nablízku*. Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, 1945.

⁶⁵ KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Obraz novějšího básnictví českého: Výňatek z Časopisu Musea království Českého, ročníku LI. svazku I. a II.* Internet Archive [online]. c2001. Dostupné na World Wide Web: <<https://archive.org/details/obraznovjhobsni00pechgoog>>

⁶⁶ KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Obraz novějšího básnictví českého: Výňatek z Časopisu Musea království Českého, ročníku LI. svazku I. a II.* Internet Archive [online]. c2001. Dostupné na World Wide Web: <<https://archive.org/details/obraznovjhobsni00pechgoog>> (s. 35)

Ani Vrchlického epická tvorba není nelítostného kritického pera Elišky Krásnohorské ušetřena. Nad všechno ostatní se kritička v jeho epice nemůže smířit s jednou věcí, a to nepůvodností. Kromě toho, že základní myšlenky těchto děl mají svou bázi v cizích literaturách, ve Vrchlického zpracování dokonce ztrácejí i tento svůj původní význam, kterým disponovaly ve svém domácím prostředí.⁶⁷

Reakce napadených touto kritikou přicházely rozpačitě. Jaroslav Vrchlický se otevřeně nebránil, ale našel zastání v Josefu Václavovi Sládkovi, který Krásnohorské odpověděl na její výhradu proti čerpání námětů ze světového prostředí. Uvedl totiž, že není možné z ničeho jiného získávat nápady k tvorbě, vždyť všechna národní témata jsou již zcela vyčerpaná a využitá, není tedy třeba je neustále opakovat dokola.⁶⁸ Vrchlický však nebyl kritizován jen Eliškou Krásnohorskou. Mnohem více než kritika, se kterou se musel vypořádat v sedmdesátých letech, ho zasáhla kritika v letech devadesátých. Moderní revue ho v té době označila za strnulého starce, F. X. Šalda sice psal pozitivně o Vrchlického překladatelské činnosti, zato k jeho vlastní tvorbě měl mnoho výtek a zaujímal proti samotnému básníkovi přemrštěný postoj. Vrchlický toto pociťoval jako určitý generační problém, každá generace se svým způsobem vymezuje oproti starší a je přesvědčená o své pravdě a výjimečnosti. Pocitem zneuznání trpěl i ze strany Národního divadla, které pravidelně odmítalo jeho dramatická díla. Velmi útočně proti Vrchlickému vystupovali v devadesátých letech překladatel Jan Váňa a publicista Ludvík Lošťák. Váňa označoval verše Vrchlického za neumělé a jeho dílo shrnul jako ostudu české literatury. Lošťák zašel ještě dále, dovolil si totiž zkritizovat nejen básníka, ale i jeho otce.⁶⁹

⁶⁷ KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Obraz novějšího básnictví českého: Výňatek z Časopisu Musea království Českého, ročníku LI. svazku I. a II.* Internet Archive [online]. c2001. Dostupné na World Wide Web: <<https://archive.org/details/obraznovjhobsni00pechgoog>>

⁶⁸ MÁČHAL, Jan. *Boje o nové směry v české literatuře*. Praha: Jednota českých filologů, 1926.

⁶⁹ PRAŽÁK, Albert. *Vrchlickému nablízku..* Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, 1945.

„ Zařídil si v našem městě svůj velkoobchod v smíšeném literárním zboží. Duch Filipa Jakuba Frídy oživil v našem Jaroslavu Vrchlickém. Potřebovali jsme leštidlo, bylo tu, čokoládu, byla tu, zelenou mastičku a životní elixír, byly tu.“⁷⁰

Tímto výrokem Lošťák zesměšnil Vrchlického tvorbu přirovnáním k zaměstnání jeho otce, který vlastnil obchod se smíšeným zbožím. Nejen Vrchlický, ale i široká veřejnost byla pohoršena takovýmto zneuctěním zesnulé osoby, almanach Máj dokonce vydal manifest proti Lošťákovi, který podepsalo mnoho spisovatelů, například Adolf Heyduk, bratři Mrštíkové, Zikmund Winter, Jaromír Borecký i Eliška Krásnohorská. Až ke konci svého života se Vrchlický opět dočkal uznání za dílo, které v té době tvořil. Ke svým padesátým narozeninám obdržel neuvěřitelné množství děkovaných dopisů, z nichž číselně vděčnost za jeho přispění literárnímu světu.⁷¹

„ Každý stav a každá třída našla si nějaký podstatný prvek v jeho díle, jenž jí prospěl a za nějž byla vděčna.“⁷²

K Vrchlického dílu v té době obdivně vzhlížela i mládež, což pro něj bylo největším zadostiučiněním, například Zahrada mládí, básnická společnost založená básníkem Františkem Kvapilem a jeho ženou, která sdružovala mladé autory. Nejspíše největší životní satisfakcí pro Vrchlického bylo navržení na Nobelovu cenu. I přesto, že ji nakonec nezískal, mu tato do něj vložená důvěra pomohla zapomenout na všechna předchozí příkoří.⁷³

Jaroslav Vrchlický byl bezpochyby jednou z nejdůležitějších postav polemiky mezi ruchovcí a lumírovci, boje mezi mladou a starší generací však probíhaly i s ostatními aktéry. Roku 1879 vydal malíř Soběslav Pinkas pojednání, v němž se kriticky vymezil proti Vítězslavu Hálkovi jako vůbec první, kdo si Hála dovolil kritizovat. České písemnictví obvinil z až přílišné posedlosti národními tématy, naopak velmi

⁷⁰ PRAŽÁK, Albert. *Vrchlickému nablízku*. Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, 1945. (s. 211)

⁷¹ PRAŽÁK, Albert. *Vrchlickému nablízku*. Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, 1945.

⁷² PRAŽÁK, Albert. *Vrchlickému nablízku*. Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, 1945. (s. 218)

⁷³ PRAŽÁK, Albert. *Vrchlickému nablízku*. Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, 1945.

upřednostnil lumírovce, kteří podle jeho názoru svým kosmopolitním rozhledem kladně přispěli české literatuře. Jako odpověď na Pinkasovu stať vydala Eliška Krásnohorská pobouřený článek *O Hálkovi slovo včas*, kde se zaměřuje především na kritiku Vrchlického, neboť Pinkas jím byl nepopíratelně ovlivněn.⁷⁴ Proti lumírovcům stály také časopisy Světozor a Paleček, které podporovaly Elišku Krásnohorskou a národní myšlenku. Nejintenzivnější boje mezi názory kosmopolitními a národními probíhaly v rámci Umělecké besedy, spolku českých umělců, ve kterém v té době převažovaly osobnosti, zaujímající protilumírovský zřetel. Pravděpodobně jediný, kdo dovedl nalézt rovnováhu mezi oběma zneprátelenými směry, byl Jan Neruda. Roku 1881 vydal úvahu o poezii pro Osvětu, kde vysvětlil, že směr světový i národní mají stejnou váhu a stejnou důležitost pro rozvoj české literatury. Tvrdil, že není možné je rozlišovat na dobrý a špatný, autoři obou směrů tvoří díla poetická a umělecky cenná. Národní kultura musí být obohacována tématy světovými a stejně tak utvrzována díly, ze kterých číší národnost. Po tomto referátu v osmdesátých letech devatenáctého století spory mezi školou národní a školou kosmopolitní postupně nadobro utichly.⁷⁵

⁷⁴ HRABÁK, Josef, JEŘÁBEK, Dušan, TICHÁ, Zdeňka. *Průvodce po dějinách české literatury*. 3. vyd. Praha: Panorama, 1984.

⁷⁵ POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III: Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

LYRIKA

Lyrika Jaromíra Boreckého tvoří pouhý zlomek veškeré jeho práce. Jelikož byl velmi jazykově nadaný, nedělalo mu problém uplatnit svůj talent v různých sférách spisovatelské činnosti. Své znalosti cizích jazyků využil v překladatelské aktivitě. Díky zájmu o starověkou orientální poezii a především o východní jazyky obecně mohl jako jeden z mála českých překladatelů tlumočit orientální díla, například lyrickou poemu Méghadút od starověkého indického básníka Kálidáasy. Výborně ovládal též jazyk francouzský, proto mnoho jeho překladů pochází právě od francouzských autorů jako Alphonse Daudet, Émile Zola či Gustave Flaubert. Nejvíce se Borecký vepsal do obecného povědomí jako žurnalista, a to především jako kritik literární a hlavně hudební.⁷⁶ Jeho literární a hudební kritiky ovšem nebyly příliš podrobné, nestudovaly dílo a život autorů ani o nich nepodávaly příliš zajímavé informace. Články se omezovaly na stručnou charakteristiku autora života, jeho nejvýznamnějších děl a několik kritických postřehů. Z oblasti literatury Borecký věnoval kritické statě zejména svým současníkům, jako byli Jaroslav Vrchlický, Antonín Klášterský nebo F. X. Šalda. V hudební oblasti se soustředil hlavně na nejvýznamnější osobnosti české hudební scény.

Další oblastí díla Jaromíra Boreckého jsou jeho odborné práce, ačkoli toto odvětví jeho tvorby není příliš obsáhlé. Jelikož většinu života pracoval v knihovně, není překvapením, že jedním z jeho odborných prací je právě knihovnický spis s názvem Pravidla katalogu základního (lístkového abecedního seznamu jmenného). Je to zároveň Boreckého jediný knihovnický dokument. Ostatní práce jsou již bližší jeho básnickému srdci. Vydal Českou poezii 19. věku a také dvě monografie věnované dvěma velikánům české literatury – Jaroslavu Vrchlickému a Aloisi Jiráskovi. Studie Alois Jirásek se podle kritik omezuje na pouhý popis prozaikova života a vyznačuje se jednoduchostí a nezajímavostí. Zato monografie Jaroslav Vrchlický se vyznačuje obsahem mnohem bohatším. Borecký zde nezapře svůj obdiv k Vrchlickému, práce

⁷⁶ FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 1 A-G*. Praha: Academia 1985.

vyznívá téměř až ódicky. I přes veškerou snahu vykreslit Vrchlického k dokonalosti, byla i tato práce kritiky přijata rozpačitě. Byla jí vytýkána právě přílišná náklonnost k Vrchlickému, která znemožnila interpretovat básníkovo dílo a život realisticky.

Ještě menším rozsahem než odborné spisy se vyznačuje prozaická oblast jeho tvorby. Jaromír Borecký napsal za svůj život jen jediné prozaické dílo, a to románovou studii *Na cizím*. V knize jsou vykresleny dva příběhy – Z pevnosti a Zlomený šíp. Obě románové studie se zabývají motivem českého člověka, kterého v zahraničí potká nešťastný osud.⁷⁷

Poezie Jaromíra Boreckého svou kvalitou výrazně přesahuje všechny zmíněné obory jeho spisovatelské činnosti, ačkoli rozsahem nevyniká. Zařadit sem lze čtyři Boreckého básnické sbírky: *Rosa mystica*, *Básníkův kancionál*, *Zpěvy života* a *Pršely růže*. Hned na úvod lze říci, že mezi hlavní okruhy témat, která se v Boreckého poezii objevují, patří láska, erotika, příroda, vlastenectví a také určitá duchovnost. Díla jsou psána povětšinou daktylotrochejem, v tomto ohledu je nepopiratelná inspirace Jaroslavem Vrchlickým, který psal básně také v tomto sylabotónickém systému.

Roku 1892 vyšla první lyrická sbírka Jaromíra Boreckého nesoucí název *Rosa mystica*, kterou lze nesporně zařadit do okruhu témat lásky a erotiky.⁷⁸ Její název je latinským výrazem pro *mystickou růži*, symbol znázorňující naprostou otevřenost člověka k bytí, bezpodmínečnou vnímavost ke všemu krásnému, dobrému a pravdivému. Je prezentována jako zázrak života, k němuž se musí člověk dopracovat. Jakmile jednou prozře, již nikdy nebude jako dřívě. Zajímavé je, že tento symbol je společný jak buddhistickému náboženství, tak i křesťanství, v němž je mystická růže spojována s Pannou Marií.⁷⁹ Po přečtení několika prvních básní je více než zřejmé, kdo byl pro Boreckého onou „rosou mystickou“, oním zázrakem, jenž ho přinutil dívat se na

⁷⁷ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

⁷⁸ FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 1 A-G*. Praha: Academia 1985.

⁷⁹ *Rosa Mystica – Vznešená pútnička* [online]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.magnificat.sk/old/htm02/zjav_004rosamys.ht>

svět jinýma očima. Nebyl to nikdo jiný než Františka Schöpfová, jeho životní láska. V době, kdy byla sbírka *Rosa mystica* vydána, oba mladí lidé ještě nebyli manželé, z básní tím více vyzařuje naprosté okouzlení Boreckého Františkou, jeho bezmezná zamilovanost do této ženy. Aby nebylo ani nejmenších pochyb, komu je jeho milostná poezie věnována, Františčinu jméno se ve sbírce několikrát objevuje ve své italské podobě *Francesca*, báseň s názvem *F...* je jí přímo věnovaná.⁸⁰

„F....

*Tys vyplnila celou duši mou,
svou něhou bytost mou jsi celou prodchla,
že stala jsi se světem, bohem mým,
a po tobě jen prahnu v horečkách.
Ty krásna jsi jak bílá lilije
na břehu vod, kde nezapadá slunce
a hoří jako maják ztrnulý
a hází žár svůj v lesklou hladinu,
svých jasů stele pruhy krvavé
v kalichy růží, bledých narcisů,
jichž vůní tvoje vlasy třesou se,
tvé hyacintové se vlasy třesou.
Jich vězněm je mé srdce opilé,
tvou vnadou spilé, čistotou tvé duše:
když v křišťál očí tvých se zadívám,
jich září vidím její hlubiny
a chvějí se. Jak hrobka z opálu
jest oko tvé, v níž touha moje stlívá,
má touha zlíbat klidné tvoje čelo
a oči a pak ruce, bílé ruce.
Ty zvedla jsi mne z prachu všednosti*

⁸⁰ BORECKÝ, Jaromír. *Rosa mystica*. Praha: Knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1892.

*na sněhu rukou těch, na dlaní sněhu,
jež zdvihají se večer k modlitbě.
Tys vyplnila celou duši mou,
sne žití mého, nikdy nedosněný
sne tratící se v nekonečnu lásky!*⁸¹

Autor nepracuje s žádným ze základních druhů rýmu, přesto ale báseň zní velmi poeticky a plynule, intonace je uvolněná. Borecký velmi často používá přirovnání a metafory, které ve spojení s tématem lásky dodávají básním určité tajemno. Básně v této sbírce poté vyznívají jako šifrované vzkazy Františce, utvrzující ji o nezdolnosti Jaromírovy lásky. Verš „*na břehu vod, kde nezapadá slunce*“ formuluje kontrast, slunce přece zapadá všude, Borecký tím ale vyjadřuje skutečnost, že Františka je pro něj sluncem, které nikdy nezapadá, po celý čas jej oslňuje svou krásou a náklonností, Jaromír je polapen v její záři. Autor popisuje podobu své milenky pomocí květin, její pleť přirovnává k lilii, vlasy k hyacintům a narcisům. Velmi romanticky označil Borecký Františku za maják, maják je totiž symbolem záchrany, útočištěm, když veškerá naděje již byla ztracena.

V celé sbírce je hojně užito motivů různých květin, nejvíce růží a lilií, objevují se však také narcisy, hyacinty, fialky. Přítomnost květin obohacuje témata lásky a erotiky o další tematický okruh typický pro Boreckého poezii, a to přírodu. Dvě nejčastěji se vyskytující květiny spolu napříč touto básnickou sbírkou svádějí boj. Borecký označuje růže a podobné pestrobarevné květiny za falešné a klamavé, jejich vůni dokonce nazývá vůní hrobovou. Oproti tomu vyzdvihuje čisté, nevinné, bílé lilie, jež přirovnává k Františce, jejíž sněhobílá porcelánová pleť mu připomíná právě lilii, skrytou za závojem tmavých vlasů. Záměrem Boreckého nejspíš bylo upozornit na prchavou krásu něčeho na první pohled poutavého, jako je právě růže. Tyto růže musí být metaforami prvoplánově krásných žen, které přes svůj zevnějšek často bývají marnivé a povrchní. Ženy – lilie jsou proti nim méně nápadné, méně vyzývavé, ale jejich nitro bývá stejně krásné a nevinné jako jejich bělostný květ. Borecký tudíž Františce vzdal velkou poctu,

⁸¹ BORECKÝ, Jaromír. *Rosa mystica*. Praha: Knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1892. (s. 9)

označil ji za ženu, která se pyšní nejen půvabným vzhledem, ale také líbeznou duší. Přímo svou náklonnost liliím vyjadřuje v básni *Lilije*, kde používá ve vztahu k růžím, hyacintům a narcisům dokonce slovo nenávisť.⁸²

Jedny z prvních názorů, že Jaromíra Boreckého lze označit za epigona Jaroslava Vrchlického, se objevili právě díky této sbírce. To, co mají oba autoři společné, je erotika v jejich díle. Neshodují se ovšem ve vyjádření erotiky. Zatímco Vrchlický je ve svých básních velmi nezkrotný a bouřlivý, Borecký přistupuje k tématu klidněji. V jeho případě je vášeň zmírněna až zbožnou úctou k ženě. Smyslnost je ukryta v na první pohled zdrženlivých, zbožňováním protkaných verších, není však potlačena úplně. I přes určité konzervativní vyjádření je vášeň patrna a díky tomuto zmírnění působí ještě silnějším dojmem. Oproti poněkud prvoplánovému vyjádření Vrchlického je dílo Boreckého ukryto v jakési mlze duchovnosti, ovšem po pečlivém pročtení sbírky je jasné, že autor vášní a touhou přímo překypoval.⁸³

Jednou z básní, ze kterých tato touha bezprostředně číší je báseň *Zdvojená balada ku chvále řader mé paní*. Již z názvu lze poznat, jak moc je tato práce protkaná vášní a erotikou. Oproti tomu v básni *Mystické ženy* vyjadřuje Borecký obdiv ženám způsoben až duchovním až náboženským. Toto je po kontrastu mezi květinami další protiklad, který se line napříč celou sbírkou *Rosa mystica*. U Jaromíra Boreckého se vyjádření obrovské vášně až téměř chytice snoubí s projevem duchovně umírněným. Spojením zdánlivě nespojitelného dosáhl autor nevídaného efektu, celá sbírka velmi příjemně balancuje mezi dvěma extrémny – živočišností a určitou upjatostí. To, že se Borecký úplně nepřiklonil ani k jedné z těchto dvou rovin dělá ze sbírky *Rosa mystica* velmi čtivé dílo, u kterého je čtenář střídavě zavalen náporem náruživosti a vzápětí upokojen zklidňujícími verši.⁸⁴

⁸² BORECKÝ, Jaromír. *Rosa mystica*. Praha: Knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1892.

⁸³ PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

⁸⁴ BORECKÝ, Jaromír. *Rosa mystica*. Praha: Knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1892.

Druhá lyrická sbírka Jaromíra Boreckého vyšla roku 1905 a nesla název *Básníkův kancionál*.⁸⁵ Již podle názvu lze očekávat, že v díle se opět bude vyskytovat duchovnost, neboť kancionál je název pro sborník duchovních písní, určených zejména pro křesťanskou modlitbu.⁸⁶ Kromě duchovnosti, lásky a milostnosti prochází celou touto sbírkou jeden výrazný motiv – hudba. Borecký sám byl nadšený hudebník, hrál na housle, v raném věku zpíval ve sboru a přispíval jako hudební kritik do mnoha periodik. Sbíрка je rozdělena na tři oddíly, nazvané *Písně*, *Z loutny moderního truvéra* a *Nálady a vzpomínky*. První oddíl je, stejně jako celá předchozí sbírka, zasvěcen lásce. Borecký opět opěvuje ženskou krásu, připouští, že bývá často okouzlen ženami všech postav a barev pletí a vlasů – rusovlasých, brunetek i plavovlasých. Zároveň ovšem přiznává, že jedna konkrétní žena v jeho životě ční nad všemi ostatními. Nepochybně se opět jedná o Františku, v té době již Boreckou, neboť Jaromír Borecký se oženil roku 1894. Je znát, že devítileté manželství žádným způsobem nepoznamenalo vztah Jaromíra k jeho ženě, ani nezpůsobilo ochladnutí jeho vášně, tolik zřetelné ve sbírce *Rosa mystica*. Nejvíce je toto stále trvajícím okouzlením a odevzdáním vyjádřeno v básních *Romance jarní noci*, *Nedovolená láska* či *Bez nadpisu*, kde líčí, jak hluboko má vryto vše, co mu jeho manželka kdy poskytla.⁸⁷

Druhá část sbírky *Básníkův kancionál*, *Z loutny moderního truvéra*, opět evokuje zamilovanost a romantiku již ve svém názvu. Výraz truvéer označuje středověkého francouzského autora a pěvce milostných písní, Borecký se tímto výrazem tedy sám označil.⁸⁸ Jako svou loutnu nejspíše chápal svou spisovatelskou činnost, ze které plynou milostné básně stejně účinné a podmaňující, jako kdysi byly milostné tóny linoucí se z uvedených strunných nástrojů. Tato část sbírky je dále rozdělena na pododdíly nazvané podle rozličných básnických forem. Jak se dá předpokládat po odkrytí

⁸⁵ BORECKÝ, Jaromír. *Básníkův kancionál*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1905.

⁸⁶ KRAUS, Jiří, PETRÁČKOVÁ, Věra a kol. *Akademický slovník cizích slov: I. díl, A-K*. Praha: Academia, 1995.

⁸⁷ BORECKÝ, Jaromír. *Básníkův kancionál*. 1. vyd. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1905.

⁸⁸ KRAUS, Jiří, PETRÁČKOVÁ, Věra a kol. *Akademický slovník cizích slov: II. díl, L-Ž*. Praha: Academia, 1995.

významu výrazů jako je *loutna* a *truvér*, tyto básnické formy jsou rovněž starobylé, v 19. století již běžně nepoužívané. Autor ovšem nezůstává jen u názvů, básně jsou v souladu s těmito básnickými formami také vytvořené. První pododdíl je nazván *Ronda a rondely*. Rondel je francouzská básnická forma pocházející ze 13. století a jejím hlavním znakem je určité opakování, neboť výraz *ronde* znamená *kruh*.⁸⁹ Tuto básnickou formu využíval také Jaroslav Vrchlický, který ji přímo uvedl do české poezie, skutečnost, že ji použil i Jaromír Borecký je dalším závdavkem pro označení Boreckého jako epigona Vrchlického.⁹⁰ Pododdíl *Ronda a rondely* je zajímavý tím, že názvy jednotlivých básní jsou vždy zároveň prvními verši básní.

Dalším pododdílem jsou *Triolety*. Tato básnická forma rovněž pochází ze středověké Francie, její vznik se datuje o několik let později než vznik rondelu, triolety se poprvé objevily na konci 13. století. Svou podobou jsou rondelům velmi podobné, opět se zde uplatňuje opakování, jsou ovšem považovány za obtížnější básnickou formu.⁹¹

„BALLADA

prosící o lásku.

*Dost bylo slz již, nářků, marných snění,
dost bolestí a nocí probděných,
dost muk a touhy, dosti utrpení –
hle, na horách svár bouřných žvlů stich,
nad srázy skal, z jichž rozpukaných rýh
proud ještě řine, slunce se zas sklání – –
Proč nesvíí tak láska do slz mých?
Ó, krásné oči, mějte slitování!*

⁸⁹ KOBR, Jaroslav. *Malý slovník literárních pojmů*. Brno: Lynx & spol, 2001.

⁹⁰ POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III: Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

⁹¹ KOBR, Jaroslav. *Malý slovník literárních pojmů*. Brno: Lynx & spol, 2001.

*Což bolu nikdy, nikde konce není?
Krom lásky k tobě jiný nemám hřích –
proč bol z té číše čisté v žití pění?
Se srdcem zkrváceným v stopách tvých
jak bludný stín se plížím v ulicích,
ždám očisty, již nedosáhnu ani,
a jsem tak sám, mráz do srdce mi dých – –
Ó, krásné oči mějte slitování!*

*Svit naděje mi hodte ve spěch denní,
v změť malých snah, illusí zlomených,
z nichž tvrdý život Medusy tvář cení,
a v pochyb spor i v nepřátelský smích.
Mé srdce vulkán vášní plamenných,
je ztište ve svém sladkém usmívání:
po bouři též se oblouk duhy zdvih –
Ó, krásné oči, mějte slitování!*

Poslání.

*Ty paní snů mých, žití mého paní,
své oči pokárej, neb jenom raní,
a rci jim: „Vždyť ho dost již osud stih...
Ó, krásné oči, mějte slitování!“⁹²*

Báseň *Ballada prosící o lásku* dostává svému jménu, jedná se o francouzský lyrický básnický útvar villonská balada. Kromě Boreckého ji v české literatuře použil i Jaroslav Vrchlický. Tato básnická forma se vyznačuje složením ze tří strof o 7 až 12 verších, zakončených opakujícím se refrénem, a čtyřveršového doslovu, obvykle přezdívaného „poslání“.⁹³ Borecký používá velké množství obrazných pojmenování,

⁹² BORECKÝ, Jaromír. *Básníkův kancionál*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1905. (s. 45)

⁹³ KOBR, Jaroslav. *Malý slovník literárních pojmů*. Brno: Lynx & spol, 2001.

například „*tvrdý život Medusy tvář cení*“ vyjadřuje složitost běžného každodenního života, ve kterém stačí chvilka nepozornosti a vše se může obrátit v katastrofu. V básni lze nalézt různé básnické tropy, mimo jiné také oxymóron – „*nepřátelský smích*“.

V této sbírce se kromě tématu lásky začíná objevovat také téma mnohem smutnější, a to psychická nemoc Františky Borecké a její dopady na Jaromírovy city. Deprese, kterými Františka trpěla, nepochybně básníka velmi ovlivňovaly, z básní se dá vyčíst rozčarování a bolest, které mu působila náhlá odtaznost milované ženy. V básni *Ballada prosící o lásku* autor vyjadřuje utrpení a prosí svou životní družku, aby se slitovala a změnila své chování k němu, neboť vlivem psychické melancholie se Františka k Jaromírovi chovala chladně až ukrutně. Veršem „*Což bolu nikdy, nikde konec není?*“ projevuje básník zoufalství nad bezvýchodností situace, nepochybně nevěděl, jak problém vyřešit. Svou manželku nepopíratelně velmi miloval a rád by ji býval získal zpět takovou, jakou bývala před vypuknutím onemocnění. V básni je vyjádřena také obtíž každodenního pracovního života Boreckého, který po těžkém, zaměstnaném dni touží přijít domů, kde by se na něj milovaná osoba přívětivě usmála, stále se toho však nemůže dočkat. I přes chladný přístup Františky se ovšem jeho city k ní nemění, jak lze vyčíst z verše „*Ty paní snů mých, žití mého paní*“.⁹⁴

V části *Z loutny moderního truvéra* se kromě již uvedené ballady objevuje velký počet dalších starých básnických forem, například villanella, pastourella či chant royal původem z Francie a také forma cacucha, která pochází ze Španělska. Francie a Španělsko nepochybně nebyly zvoleny Boreckým náhodou, pro vyjádření vášně a lásky velmi příhodně vybral dvě romantické a horkokrevné země. Zde se opět uplatňuje motiv hudby, autor záměrně vybral takové básnické formy, které byly původně formami písňovými, hudebními.⁹⁵

Třetí část sbírky *Básníkův kancionál* nese název *Nálady a vzpomínky*. V této části autor často pracuje s tématem přírody, spojuje různé přírodní výjevy se svým dětstvím, mládím a studentskými léty. Nevzpomíná ovšem pouze na venkovský život, ale také na

⁹⁴ BORECKÝ, Jaromír. *Básníkův kancionál*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1905.

⁹⁵ KOBR, Jaroslav. *Malý slovník literárních pojmů*. Brno: Lynx & spol, 2001.

ten městský. Básně nazvané *Staropražská nálada a Béth – Chajjím: Z pražského ghetta* popisují také pobyt Boreckého ve velkoměstě a dopady městského života na jeho pocity. Z veršů lze vyčíst, že autor dává přednost přírodě, město popisuje jako místo obydlené tupými lidmi, kteří se pouze pachtí za prací či se loudají a poflakují, a ani přitom nepomyslí na hrdiny, kteří kdysi zemřeli pro to, aby Praha mohla být postavena a mohla dojít takové slávy.⁹⁶

Šest let po vydání druhé sbírky vyšla roku 1911 sbírka třetí, *Zpěvy života*. Věnování na začátku knihy obsahuje pouze dvě slova: „Své ženě.“ V porovnání s předchozími sbírkami, ze kterých čišela energie, láska, zamilovanost a erotika, je tato sbírka o poznání temnější. Důvodem byla stále se prohlubující psychická deprese Františky Borecké, která ovlivňovala nejen život, ale i tvorbu jejího manžela. To, co Borecký započal ve střední části sbírky *Básníkův kancionál*, nyní dostává konkrétnější, bezútešnější podobu. *Zpěvy života* jsou rozděleny na dvě části – *Melancholie* a *Zpěvy života*. První část *Melancholie* nese podnázev *Vytržené listy z románu zlomeného života*. Lze se jen domnívat, zda zlomeným životem myslel život svůj nebo život své nemocné manželky. Františka Borecká byla zlomená depresí, jejíž lékařský termín v té době byl melancholie, odtud tedy pochází název části sbírky. Jaromír Borecký byl zlomen odtažitým přístupem Františky, který velmi zraňoval jeho city.⁹⁷

Verše první části sbírky jsou protkány pocity beznaděje a marnosti. Hned v úvodní básni *Óda na melancholii* Borecký přirovnává svou ženu k bájně Medúze, její vyděšený pohled je stejně chladný jako kámen, ve který Medúza měnila své nepřátele. Přesto stále opěvuje Františčinu krásu, pouze připouští, že její pohlednost má odlišný vzhled, ponurý. V dalších verších manželku přesvědčuje, že všechny její chmury jsou pouhou lží, výmyslem, jímž není třeba se tolik trápit. Zmiňuje také pojem „černá žluč“, jednu ze čtyř tělesných tekutin, podle kterých Hippokrates roztřídil čtyři lidské temperamenty – cholera, sangvinika, flegmatika a melancholika. Právě lidé melancholici se vyznačují převahou černé žluči, která působí jako jed na lidskou

⁹⁶ BORECKÝ, Jaromír. *Básníkův kancionál*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1905.

⁹⁷ BORECKÝ, Jaromír. *Zpěvy života*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1911.

povahu, jsou citově velmi labilní a uzavření.⁹⁸ Vizuální vzhled Františky autor popisuje jako roztřesený a vyzáblý. Ve své zoufalosti ji obviňuje z toho, že jemu již dále není manželkou a svým dětem matkou, že se snaží nadobro zadusit lásku, dokonce se zmiňuje i o Františčiných myšlenkách na sebevraždu. V poslední strofě básně ovšem veršem „*A přece jsi velebná i v oné chorobnosti.*“ Borecký maže veškeré své předchozí obviňování a dokazuje, že je schopný své ženě stát po boku i v těch nejtěžších chvílích.⁹⁹

„ODLOUČENÍ.

Což jsme vskutku navždy odloučení?

*Celým žitím mezi náma zed'
běžeti má hluchá, k umučení,
za níž bolů tam i zde lká změť?*

*Navždy má ten závoj černokalý
zastírat Tvé duše dennici?
Nevysvitne z chmury, jež ji halí,
rozhodit svých růží květnici?*

*Zřím Tvé srdce hořet skrze mraky,
vidím se je láskou spalovat,
ale dým a dým jen tíží zraky –
co Tě štve v ty tmy se vzdalovat?*

*Slovo těchy neproniká k Tobě,
nářek, pláč ta krutá sráží zed',
byli bychom bližší snad si v hrobě,
než v tom mrtvém položití ted'.*

Vím, ach, které černé moci ruka

⁹⁸ BURIÁNEK, Jiří, GILLERNOVÁ, Ilona. *Základy psychologie, sociologie*. 3. vyd. Praha: Fortuna, 2003.

⁹⁹ BORECKÝ, Jaromír. *Zpěvy života*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1911.

*drtivé ty hradby vztyčila,
závoje tmy zpředla v naše muka,
dýmem světla naše zničila.*

*Ale sláb jsem rozrhat tu chmuru,
servat závoj, zbořit zed', ó, žel!
Modlitby se nedonesou vzhůru,
proklínat jsem – z bolu zapomněl.“¹⁰⁰*

Ani dále tato část sbírky neobsahuje příliš positivity. V básni *Odloučení* dokonce Borecký vyjadřuje myšlenku, že by jeho manželský vztah snad byl lepší, pokud by byli oba po smrti. Přiznává rovněž svou slabost, není schopen své ženě adekvátně pomoci, což považuje za životní prohru.

Velmi zajímavou básní první části *Zpěvů života* je báseň *Z listů lékaři*, která je pojata jako dopis informující lékaře o Františčině zdravotním stavu. Borecký popisuje jak fyzický stav své manželky, tak i její psychické problémy, které vykresluje s velkou, až hmatatelnou starostí. Jaromír prosí lékaře o pomoc, je velice znát, jak hodně je pro něj Františka důležitá, vyjadřuje svou obavu z její ztráty.¹⁰¹

Druhá část sbírky, nazvaná stejně jako celá sbírka *Zpěvy života*, nevyznívá již tak pesimisticky jako *Melancholie*. Na tuto změnu měla bezpochyby vliv radostná událost z osobního života manželů Boreckých, a to Františčino uzdravení. Františce se skutečně podařilo překonat to nejhorší období své nemoci, díky své vlastní síle a zejména díky neutuchající péči a důvěře svého manžela.¹⁰² V této části sbírky se kromě motivů milostných vyskytují také témata přírodní, příroda je zde často propojena s nejrůznějšími duševními stavy. Autor zde také netypicky věnuje vybrané básně jiným

¹⁰⁰ BORECKÝ, Jaromír. *Zpěvy života*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1911. (s. 12)

¹⁰¹ BORECKÝ, Jaromír. *Zpěvy života*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1911.

¹⁰² PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová.

lidem než své manželce, konkrétně báseň *Za sluncem* Janu Emlerovi a báseň *Pozdrav stromům* Františku Šafaříkovi.¹⁰³

Poslední básnická sbírka Jaromíra Boreckého *Pršely růže* vyšla roku 1920. Je rozdělena celkem do pěti částí: *Žena, Příroda, Vlast a národ, Umění a Duše*. Celé sbírce sonetů předchází úvodní báseň nazvaná *V odkvětu*. V ní básník přiznává, že život pro něj již není to, co býval, připouští svůj vyšší věk. V kontrastu s tímto přiznáním se s tím však Borecký nehodlá smířit a na své mládí stále vzpomíná, je pro něj studnicí nápadů a inspirace. Hlavní témata a motivy jednotlivých částí odpovídají jejich názvům, první oddíl *Žena* se vyznačuje převážně lyrikou milostnou. Hlavní múzou básníka je stále Františka, nicméně Boreckého milostná lyrika zde poněkud ztrácí na své vášnivosti, kterou se vyznačovala v předchozích sbírkách. Autor se spíše soustředí na vnitřní krásu, než na erotizaci vizuální, z toho lze usoudit, že čas a především přetrpění nelehkého období manželčiny nemoci pomohly Boreckému duševně značně vyspět. Poměrně velký počet básní z této části je překvapivě věnován jiným ženám než Františce, některé z těchto básní dokonce nesou v názvu jméno své adresátky, například básně *Maryša* či *Květa*.¹⁰⁴ Báseň *Lidka* věnoval Borecký své sestře Ludmile, která nešťastně skonala již v raném dětském věku na záškrť.¹⁰⁵

Oddíl *Příroda* opět dostává svému jménu. Básně zde obsažené jsou inspirovány krajinou, v mnohých případech bylo Boreckému inspirací město jeho dětství Písek, jedna z básní je dokonce pojmenována *Jihočeská krajina*. Třetí část sbírky *Vlast a národ* je velmi specifická. Promítají se v ní události doby vydání sbírky *Pršely růže...*, tedy vznik samostatné Československé republiky roku 1918. V Boreckém se křížují dva protichůdné pocity; na jedné straně je hrdý na český národ, který se po velmi dlouhé době vymanil z područí rakouského, a přeje mu mnoho sil a výdrže, na druhé straně se však zdá být svým způsobem kritický vůči českému národu a především české povaze.

¹⁰³ BORECKÝ, Jaromír. *Zpěvy života*. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1911.

¹⁰⁴ BORECKÝ, Jaromír. *Pršely růže...* 10. svazek. Praha: Grafia, 1920.

¹⁰⁵ BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí*

Tato kritičnost se nejvíce projevuje v básni *Slovanská idea*, ve které Borecký přirovnává slovanský národ k obru, jenž má sice pevné svaly, ale měkkou mysl. Z básně vyznívá, že Slované jsou náchylní k tomu mít rozepře sami mezi sebou, místo toho, aby spojili své síly a postavili se nepřátelům jako nepoddajný národ. Tento nepříjemný posudek je poněkud zmírněn v básni *Národu*.¹⁰⁶

„ **NÁRODU.**

Neshýbej šíji, národe! Buď hrdý!

Tvé právo jest; nač krčiti se v koutu?

Ty's nikdy nechtěl křivdět, nepřál poutu,

bys i sám na se kul tím osud tvrdý.

Tvůj ideál vždy volnost, pravda. Zhrdy

lecjakých směšných nedbej čechožroutů.

Jdi klidně vpřed. Jak zem tvá krásná! Jsou tu

jen t v é vše nivy, luhy, lesy, brdy.

Dost dlouho trpěl's cizince v svém ráji.

Nač ustupovat, dělit? Tvým je všecko

po starém právu. Osířelé děcko,

jen na svém stůj! Když urvou, budiž. Mají.

Mít nebudou. Je loupež povždy klatá.

*Jen nezádávej sám svá práva svatá!*¹⁰⁷

Zde je český národ naopak vykreslen jako lid, který se nechce nechat spoutat. Borecký ovšem Čechy nabádá, aby jen vydrželi, byli hrdí a čestní i přesto, že jiní jim budou moci chtít způsobit nepříjemnosti bezectnou cestou.

V části *Umění* jsou básně věnované různým lidem z uměleckého prostředí, povětšinou básníkovým známým a přátelům či umělcům, které Borecký obdivoval.

¹⁰⁶ BORECKÝ, Jaromír. *Pršely růže...* 10. svazek. Praha: Grafia, 1920.

¹⁰⁷ BORECKÝ, Jaromír. *Pršely růže...* 10. svazek. Praha: Grafia, 1920. (s. 44)

Není překvapením, že se zde objevila také báseň *Jaroslav Vrchlický*, která je rozdělena na tři části. Tyto tři sonety jsou velmi oslavné, vyjadřují neskonale obdiv k Vrchlickému, Borecký uvádí, že jemu je vděčen za veškerý svůj básnický um a jeho duše bude k Jaroslavu Vrchlickému navždy Inout. Kromě Vrchlického jsou další básně věnovány Aloisu Jiráskovi, Adolfu Heydukovi, Antonínu Dvořákovi, ale také Williamu Shakespearovi či Goethovi, tuto část lze tudíž shrnout jako galerii umělců, kteří Jaromíra Boreckého inspirovali ke tvorbě v průběhu celého života. Poslední část sbírky *Duše* je poměrně klidným, ukončovacím oddílem, v kterém autor shrnuje svůj dosavadní život a své myšlenky, dokonce se objevuje i smýšlení o smrti, nicméně není nijak hysterické ani děsivé, básník spíše vnímá smrt jako přirozený proces.¹⁰⁸

Celkově se lyrika Jaromíra Boreckého soustředí především na milostné motivy, jeho milostná poezie se také vyznačuje největší kvalitou. Boreckého milostné básně zaznamenávají určitou proměnu spolu se zvyšujícím se věkem autora. Zatímco v první sbírce *Rosa mystica* jsou milostná témata vyjádřena velmi eroticky, vášnivě a živelně, v pozdějších sbírkách je znát, že básník od mladické posedlosti vášní přechází zvolna k vyjadřování hlubších citů. Jeho básně jsou orientovány spíše na duševno ženy, ne jen na její fyzickou krásu a přitažlivost, ovšem je nutno podotknout, že i v později vydaných sbírkách se objevují básně vyjadřující vášeň velmi živelným způsobem, jsou ale v menšině.

Velkou část jeho díla si přisvojuje také lyrika přírodní, je však často spojena právě s lyrikou milostnou. Samostatná přírodní lyrika bez příměsi milostných motivů je povětšinou spjata s Jižními Čechami, zejména s městem Písek, kde Jaromír Borecký vyrůstal a trávil své dětství. Z přírodních básní pocházejících z doby, kdy již autor pobýval v hlavním městě, je znát okouzlení venkovskou krajinou a silný stesk po ní. Borecký považoval venkov za klidné, prosté a útulné místo v porovnání s úspěchaností, netečností a lomozem velkých měst. Tato myšlenka je bezprostředně vyjádřena ve sbírce *Básníkův kancionál*, která obsahuje básně věnované Praze. Vyznívají velmi

¹⁰⁸ BORECKÝ, Jaromír. *Pršely růže...* 10. svazek. Praha: Grafia, 1920.

negativisticky, Borecký se o obyvatelích hlavního města vyjadřuje jako o lidech tupých, kteří usilují pouze o výdělek a peníze.

Bez ohledu na témata se poezie Boreckého vyznačuje značnou hudebností, nepochybně je to způsobeno faktem, že sám básník hudebníkem byl. Tuto hudebnost nejlépe odráží opět sbírka *Básníkův kancionál*, v níž jsou použity rozličné básnické formy, které jsou zároveň formami písňovými. V básních také často používá velmi podobná či dokonce identická slovní spojení, což působí dojmem refrénu a rovněž mystiky.

Několik básní z posledních dvou sbírek Jaromíra Boreckého vyjadřuje jistý smutek a osamění. Z části toto pesimistické ladění mohlo být způsobeno chladným přístupem manželky Františky, z části již vyšším věkem básníka a jeho pocity, že nejlepší léta již má za sebou. Je však nutno podotknout, že Jaromír Borecký byl svým postojem k životu jednoznačně člověkem optimistickým a svůj životní elán promítal do tvorby, jež se vyznačuje velkou čtivostí a energií.

ZÁVĚR

Úkolem této práce bylo stanovit místo Jaromíra Boreckého jako básníka v české literatuře přelomu devatenáctého a dvacátého století.

Životopisná část bakalářské práce utvrzuje v tom, že Jaromír Borecký byl člověk velmi vzdělaný a nadaný, s velkým počtem významných přátel a známých. Již na gymnáziu prospíval s výborným hodnocením a jeho pozdější vysokoškolské studium orientálních jazyků dokazuje, že se jednalo o člověka velice inteligentního, s opravdovým zájmem o jazyk, a to nejen český. Jeho plodná překladatelská činnost je toho dalším důkazem. Také jeho dlouholeté zaměstnání jako ředitel Národní knihovny ukazuje Boreckého ve světle lásky ke knihám a spisovatelství, nemluvě o tom, že během jeho působení se Národní knihovna proměnila k lepšímu nejen vizuálně, ale také se rozrostla téměř dvojnásobným množstvím titulů. V neposlední řadě jeho obrovskou životní sílu a nezdolnost dokazuje jeho manželský vztah s Františkou Boreckou, která po značnou část jejich společného života trpěla silnými depresemi, během kterých její přístup k manželovi rozhodně nebyl idylický. Jaromír Borecký však nemoc Františky dokázal ustát a pomohl jí obrátit její stav k lepšímu. O kvalitě básnickova charakteru svědčí to, že jedinou múzou jeho milostné poezie byla vždy jeho manželka.

Lyrické dílo Jaromíra Boreckého bylo do značné míry ovlivněno událostmi druhé poloviny devatenáctého století, zejména spory mezi ruchovci a lumírovci. Borecký se ztotožňoval s přístupem k literatuře, který prosazovali lumírovci, tedy světovost, kosmopolitu a celkově velkou otevřenost všemu novému. Jako Boreckého přívrženectví tomuto literárnímu názoru lze chápat například jeho překlady. Překládal nejen z exotických orientálních jazyků, ale také z francouzštiny či angličtiny, právě tyto západní jazyky byly něčím, od čeho se ruchovci, uznávající pouze národní a slovanské motivy, naprosto odvraceli.

Člověkem, který byl Jaromíru Boreckému vzorem a zdrojem inspirace byl Jaroslav Vrchlický, nejvýznamnější a nejslavnější z ruchovské generace. Borecký se netajil svým obdivem k Vrchlickému, dokonce mu věnoval několik básní, v nichž

vyjadřuje svůj obdivuplný vztah k němu, Vrchlického nazývá jako svého mistra, který ho přivedl k básnickému umu. V mnohých básních Boreckého je obrovský vliv Vrchlického znát, na druhou stranu jeho dílo obsahuje nemalé množství velmi originálních básní, osobité propojení lyriky a hudby, která byla autorovým celoživotním koníčkem i prací – působil také jako hudební kritik. Rovněž jeho aktivity spojené s orientálními jazyky byly bezpochyby přínosem pro českou literaturu, literátů, kteří se těmto jazykům věnovali, skutečně nebylo mnoho. Z těchto důvodů by bylo unáhlené považovat Jaromíra Boreckého pouze za epigona Jaroslava Vrchlického, množství jeho svébytných lyrických děl a dalších neobyčejných činností nepopíratelně přínosných pro českou národní literaturu dokazuje, že Jaromír Borecký byl skutečně originální osobností, ne pouze napodobitelem.

SOUPIS POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

BLÜMLOVÁ, Dagmar. *Sto tváří z jihočeské kulturní historie*. 1. vyd. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2000. 405s. ISBN 80-902584-6-8

BORECKÝ, Jaromír. *Básníkův kancionál*. 1. vyd. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1905. 96 s.

BORECKÝ, Jaromír. *Pršely růže...* 10. svazek. Praha: Grafia, 1920. 95 s.

BORECKÝ, Jaromír. *Rosa mystica*. 1. vyd. Praha: Knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1892. 80 s.

BORECKÝ, Jaromír. *Zpěvy života*. 1. vyd. Praha: Nakladatelské družstvo Máje, 1911. 98 s.

BRABEC, Jiří. *Poezie na předělu doby*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964. 216 s.

BURIÁNEK, Jiří, GILLERNOVÁ, Ilona. *Základy psychologie, sociologie*. 3. vyd. Praha: Fortuna, 2003. 157 s. ISBN 80-7168-749-9

ČERNUŠÁK, Gracian. *Československý hudební slovník I (A–L)*. 1.vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963. 856 s. ISBN 02-228-63

FILIPSKÝ, Jan a kol. *Kdo byl kdo: Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Libri, 1999. 620s. ISBN 80-85983-59-1

FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 1 A-G*.1.vyd. Praha: Academia 1985. 900s. ISBN 12/16-8613-21-124-85

GALÍK, Josef a kol. *Panorama české literatury: Literární dějiny od počátků do současnosti*. 1. vyd. Olomouc: Rubico s.r.o., 1994. 552s. ISBN 80-85839-04-0

HAMAN, Aleš. *Trvání v proměně*. 1. vyd. Praha: ARSCI, 2007. 370s. ISBN 978-80-86078-71-7

HOLÝ, Jiří, JANÁČKOVÁ, Jaroslava, LEHÁR, Jan, STICH, Alexandr. *Česká literatura od počátku k dnešku*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 1082 s. ISBN 978-80-7106-963-8

HRABÁK, Josef, JEŘÁBEK, Dušan, TICHÁ, Zdeňka. *Průvodce po dějinách české literatury*. 3. vyd. Praha: Panorama, 1984. 521 s.

KOBR, Jaroslav. *Malý slovník literárních pojmů*. 1. vyd. Brno: Lynx & spol, 2001. 55 s. ISBN 80-86194-08-6

KRAUS, Jiří, PETRÁČKOVÁ, Věra a kol. *Akademický slovník cizích slov: I. díl, A-K*. 1.vyd. Praha: Academia, 1995. 445 s. ISBN 80-200-0523-4

MÁCHAL, Jan. *Boje o nové směry v české literatuře*. 1. vyd. Praha: Jednota českých filologů, 1926. 115 s.

NOVÁK, Arne, NOVÁK, Jan Václav. *Přehledné dějiny literatury české : od nejstarších dob až po naše dny*. 5. vyd. Brno: Atlantis, 1995. 1804 s. ISBN 80-7108-105-1

PAVCOVÁ, Andrea. *Jaromír Borecký (1869 – 1951): Život a dílo*. České Budějovice, 1996. Diplomová práce. JČU České Budějovice. Vedoucí práce Dagmar Blümllová. 74s.

POHORSKÝ, Miloš a kol. *Dějiny české literatury III: Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961. 631s.

PRAŠKO, Ján. *Deprese a jak ji zvládat: stop zoufalství a beznaději*. Praha: Portál, 2003. 183s.

PRAŽÁK, Albert. *Vrchlickému nablízku*. 1. vyd. Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, 1945. 247s.

VLAŠÍNOVÁ, Drahomíra. *Eliška Krásnohorská*. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1987. 318s. ISBN 32-031-87

VOISINE-JECHOVÁ, Hana. *Dějiny české literatury*. 1.vyd. Jinočany: Nakladatelství H&H Vyšehradská, s.r.o., 2005. 625s. ISBN 80-7319-031-1

Archivní zdroje (Literární archiv Památníku národního písemnictví, Staré Hrady):

BORECKÝ, Jaromír. *Co bych napsal F. X. Šaldovi k jubileu*. 1917

BORECKÝ, Jaromír. *Dopis Borecké Anně (matce)*. 1877

BORECKÝ, Jaromír. *Drobné prózy - Vzpomínka z parvy píseckého gymnasia a jiná vzpomínání z mládí*

BORECKÝ, Jaromír. *Poslání*. Dopis Borecké Františce (manželce), 1893

BORECKÝ, Jaromír. *Přednáška o F. X. Šaldovi*. 1944

DVOŘÁKOVÁ, Otýlie. *Dopisy Jaromíru Boreckému*. LA PNP Staré Hrady, fond J. Boreckého

Internetové zdroje:

LEBROVÁ, Dobromila. Jaromír Borecký: básník, překladatel, hudební kritik a knihovník. *Pozitivní noviny* [online]. 2009 [cit. 6. srpna 1999]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2009080023>>

KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Obraz novějšího básnictví českého: Výňatek z Časopisu Musea království Českého, ročníku LI. svazku I. a II.* Internet Archive [online]. c2001. Dostupné na World Wide Web: <<https://archive.org/details/obraznovjhobsni00pechgoog>>

Historie Městské knihovny v Praze [online]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/historie/>>

Rosa Mystica – Vznešená pútnička [online]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.magnificat.sk/old/htm02/zjav_004rosamys.ht>

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. Digitalizovaný archiv časopisů (Světozor) [online]. 1888, roč. 22, č. 28. Str. 439. Dostupné na World Wide Web: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=SvetozorII/22.1888/28/439.png>>

